

ОСОБЕННОСТИ И ПРОБЛЕМЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНО-ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

ПРИХОДЬКО Е.Г.,

студентка

*Национальный технический университет
«Харьковский политехнический институт»*

г. Харьков, Украина

ВИННИЧЕНКО А.А.,

студентка

*Национальный технический университет
«Харьковский политехнический институт»*

г. Харьков, Украина

ПЕРЕРВА П.Г.,

д.е.н, профессор

*Национальный технический университет
«Харьковский политехнический институт»*

г. Харьков, Украина

Главная предпосылка интеллектуально-инновационной деятельности предприятия состоит в том, что все существующее стареет. Поэтому необходимо систематически отбрасывать все то, что износилось, устарело, стало тормозом на пути к прогрессу, а также учитывать ошибки, неудачи и просчеты. Для этого на предприятиях периодически необходимо проводить аттестацию продуктов, технологий и рабочих мест, анализировать рынок и каналы распределения. Иными словами, должна проводиться своеобразная рентгенограмма всех сторон деятельности предприятия. Это не просто диагностика производственно-хозяйственной деятельности предприятия, его продукции, рынков и т.д. На ее основе руководители должны первыми подумать о том, как самим сделать свою продукцию (услуги) морально устаревшей, а не ждать, пока это сделают конкуренты. А это, в свою очередь, будет побуждать предприятия к инновациям. Практика показывает: ничто так не заставляет руководителя сосредоточиться на инновационной идее, как осознание того, что производимый продукт уже в ближайшем будущем окажется устаревшим.

Современные процессы в экономике Украины не способствуют технологическим изменениям надлежащей интенсивности. Высокая инфляция в

первые годы независимости, постоянная смена институциональной среды, неудачная промышленная политика способствовали тому, что многие инновационных проектов перестали функционировать. Резкие и непредсказуемые изменения в условиях функционирования экономики Украины способствовали тому, что динамика обновления продукции была чрезвычайно неравномерной. Анализируя период 2010-2018 г. можно отметить стабильно низкий уровень обновления продукции машиностроения.

Не выросло также количество предприятий Украины, занимающихся внедрением инноваций в этот период. Среди них доля предприятий, внедряли новые ресурсосберегающие технологии, составляла только 12%. Существенно сократилась доля расходов на исследования и разработки. Такое сокращение было обусловлено ростом расходов на закупку прав промышленной собственности и на проведение маркетинговых исследований.

Еще одним фактором, который оказывает негативное влияние на развитие интеллектуально-инновационной деятельности промышленных предприятий Украины, является снижение темпов инвестиций в основной капитал. В 2018г. объем инвестиций в основной капитал в Украине составил 11-31% уровня 2010г. Впервые темпы роста объема капиталовложений превысили темпы роста производства, но такой объем капиталовложений не является достаточным для обеспечения устойчивого роста экономики.

В современных рыночных условиях особенностями интеллектуально-инновационной деятельности промышленных предприятий в сфере создания и коммерциализации новшеств являются:

- *вовлечение в коммерческий и некоммерческий обмен достижений науки и техники*, что способствует распространению производственного опыта предприятия на национальный и международный уровень;

- *двойственная роль субъектов интеллектуально-инновационного рынка*, проявляющаяся в том, что предприятия, которые производят инновационный продукт, одновременно являются и его продавцами, предлагая его потребителям на конкурентной основе, и одновременно потребителями научно-технических достижений на рынке производителей такого рода продукции.

Конкуренция между продавцами интеллектуально-инновационных продуктов заставляет руководителей предприятий повышать технический уровень производства и, соответственно, качество продукции, снижать производственные затраты, стремясь повысить эффективность инновационной деятельности. То есть конкурентная борьба на инновационном рынке активизирует развитие интеллектуально-инновационной составляющей в деятельности предприятий. Это, в свою очередь, требует использования определенных механизмов.

Механизмом развития интеллектуально-инновационной деятельности считается выбранная организационно-экономическая форма реализации и стимулирование ее проведения, формирование инновационных решений, методы их регулирования. Они осуществляются на трех основополагающих уровнях: макроуровень – национальный (уровень страны в целом), региональный уровень, микроуровень (уровень отдельного предприятия).

Реализация инновационных проектов требует использования различных видов ресурсов, в том числе и финансовых средств, объемы которых зависят от сложности инновационных проектов, стоимости технико-технологических преобразований. Однако в экономике Украины существуют значительные препятствия для успешной реализации инновационного развития предприятий.

Нами исследованы факторы, тормозящие реализацию интеллектуально-инновационной деятельности промышленных предприятий. В табл. 1 приведены результаты опроса, проведенного нами на промышленных предприятиях Харьковской области (опрошено всего 36 предприятий).

Таблица 1 - Факторы, препятствующие прохождению интеллектуально-инновационных процессов на промышленных предприятиях

Факторы	Количество предприятий, указывают на негативное влияние конкретного фактора
Ограниченность источников финансирования	24
Значительные затраты на реализацию интеллектуально-инновационных проектов	19
Высокий уровень экономического риска	16
Отсутствие информации о разработках у конкурентов	14
Отсутствие спроса на интеллектуально-инновационные разработки	14
Несовершенство законодательной базы	13
Недостатки информационного обеспечения по созданию и распространение объектов интеллектуальной собственности	13
Отсутствие квалифицированного персонала	12
Несовершенство мотивационного механизма создания объектов интеллектуальной собственности	11
Издержки, связанные с закреплением прав собственности на объекты интеллектуальной собственности	9

Несовершенная система учета объектов интеллектуальной собственности	9
Отсутствие технической информации	6
другие причины	6

Источник: разработано авторами

Среди приведенных факторов, по мнению респондентов, важное значение приобретают прежде всего ограниченность источников финансирования, значительные затраты на реализацию интеллектуально-инновационных проектов и высокий уровень экономического риска.

Основными факторами, сдерживающими интеллектуально-инновационное развитие предприятий являются экономические факторы, в частности недостаточность собственных средств, а также неподготовленность материально-технической базы для внедрения новейших технологий. Кроме того неблагоприятная политическая и экономическая ситуация в стране негативно влияет на привлечение инвестиций на развитие инноваций.

Таким образом, реализация направлений развития интеллектуально-инновационной деятельности в Украине будет способствовать повышению эффективности деятельности предприятий, а также ускорит процесс обновления материально-технической базы и способствовать привлечению дополнительных инвестиций.

Список использованной литературы:

1. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Управління маркетингом інноваційної продукції на засадах життєвого циклу товару // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – № 28 (1200). – С. 26-30.

2. Марчук Л.С., Перерва П.Г. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 53-63.

3. Перерва П.Г., Кравчук А.В. Ефективність як економічна категорія // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 137-143.

4. Перерва П.Г. Інформаційна діяльність підприємства: управлінська, цінова та маркетингова складові // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2018. -

№ 37(1313).- С. 27-32 .

5. Марчук Л.С. Методики розрахунку інтелектуального потенціалу підприємства // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 20 (1296). – С. 95-101.

6. Кобелева Т.О. Організаційна структура комплаєнс на промисловому підприємстві // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 121-127.

7. Кобелева Т.О. Розробка рекомендацій по формуванню інтегрального показника комплаєнс-безпеки промислового підприємства // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 46-52.

8. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Якість інноваційної продукції як складова маркетингової політики та конкурентоспроможності підприємства // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – № 28 (1200). – С. 70-74.

9. Перерва П.Г. Економіко-організаційні засади інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 45 (1266). – С.51-55.

10. Косенко А.В., Перерва П.Г., Кобелева, Т.О., Маслак М.В. Системний підхід до дослідження цінкових, маркетингових, інвестиційних та інноваційних характеристик трансферу технологій промислової продукції // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С. 121-126.

11. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.

12. Косенко О.П., Перерва П.Г., Ткачова Н.П., Ткачов М.М. Формування конкурентного, інтелектуального і маркетингового потенціалу інноваційного підприємництва // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 20 (1296). – С. 36-40.

13. Маслак О. І. Аналіз вартісного оцінювання трансферу інтелектуально-інноваційних технологій на підприємстві / О. І. Маслак, Н. М. Шматько, М. В. Маслак // Вісник Національного технічного університету "Харківський

політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 20 (1296). – С. 50-54.

14. Погорелова Т.О. Інноваційні технології в управлінні персоналом на сучасному підприємстві. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). Х.: НТУ «ХПІ». 2018. №15(1291). С. 101-104.

15. Погорелов С.М. Особливості застосування інформаційних технологій в менеджменті та економіці // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С.151-155.

16. Косенко О.П., Косенко О.П., Ткачов М.М. Розвиток методів вартісної оцінки нематеріальних активів та об'єктів інтелектуальної власності // Научные труды ДонНТУ : сб. науч. тр. Сер. : экономическая / гл. ред. В.В.Дементьев. – Донецк : ДонНТУ, 2014. – № 4. – С. 57-66.

17. Перерва П.Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии / Учеб.пособие для машиностроительных специальностей инж.-техн.вузов.- Харьков : «Основа», 1993.- 288с.

18. Гончарова Н.П., Перерва П.Г., Яковлев А.И. Новые технологические системы: качество, потребность, эффективность. К.: Наукова думка, 1989.- 176с.

19. Перерва П.Г. Потребность в электротехнических средствах автоматизации. Теория и методы определения : [монография]. - Х.: Основа, 1991. - 114 с.

20. Pererva P.G. Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer.- Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.

21. Перерва П.Г., Гусаковська Т.О. Інтелектуальна власність в структурі інтелектуального капіталу // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків: НТУ „ХПІ”. – 2008. – № 1 – 2. – С. 161 – 168.

22. Грабченко А.И., Перерва П.Г., Смоленик Р.Ф. Основы маркетинга высоких технологий: Учебное пособие.- Харьков : ХГПУ, 1999.- 242с.

23. Косенко О.П. Кон'юнктура технологічного ринку : оцінка ризиків комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності / О. П. Косенко, Т. О. Кобелева, П.Г.Перерва // Вісник НТУ «ХПІ».–Харків : НТУ «ХПІ», 2014.–№33 (1076).–С. 76 – 87.

24. Compliance program = Комплаєнс програма : [tutorial] / P. G. Pererva [et al.] ; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veris Somosi. – Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. – 689 p.

25. Матросова В.О., Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Долина

І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політики на підприємствах туристичної індустрії // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С.114-120.

26. Pererva P.G., Kobieliava T.O. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – № 48 (1220). – С.41-44.

27. Косенко А.В., Перерва П.Г. Преимущества интеллектуальной собственности // Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2018 р. – Харків : ХНУБА, 2018. – Ч. 1. – С. 146-149.

28. Марчук Л.С., Перерва П.Г. Основні антикризові заходи в управлінні промисловим підприємством. Економічні науки : матеріали 8-ї наук.-практ. конф., м. Харків 29 листопада 2018 р. Харків, 2018. С. 136–137

29. Крамської Д.Ю., Нотовський П.В. Підвищення якості інвестиційних проектів завдяки введенню додаткових елементів інформаційного масиву // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С. 140-146.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

РАДЧЕНКО В.С.,

студент 2 курсу магістратури,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Необхідною умовою розвитку будівельної галузі економіки України є створення правових умов ефективного регулювання відносин у сфері архітектурної діяльності. Правове регулювання такої діяльності, ґрунтується на загальноприйнятих, основних у теорії права формах джерел права, до яких відносять: нормативно-правові акти органів держави, норми міжнародного права, правовий звичай та судовий прецедент [1, с.192-193; 2, с.236-237]. Нормативне регулювання архітектурної діяльності та містобудування в Україні